פאה
פרק ב

מ"ד

א) במשנה הקודמת הזכרנו (באות ד') דבשמנה האילנות החייבות בפאה, אע"פ שהדברים המוזכרים במ"א אינם מפסיקים להם, עכ"פ הגדר מפסיק, ומ"מ, היינו רק ברוב האילנות, אבל בחרובין ובזיתים, אפי' גדר אינו מפסיק (עי' בהערה[1] בענין הטעם למה גדר אינו מועיל בחרובין ובזיתים). ובמשנתינו, אתא התנא לאשמועינן באיזה אופן שייך הפסק בחרובין ובזיתים.

המשנה

ב) **ולחרובין כל הרואין זה את זה** (פי' הרע"ב, כל זמן שהעומד אצל אחד מהאילנות, יכול לראות האילן האחר), **אמר ר"ג, נוהגין היו בית אבא, שהיו נותנין פאה אחת לזיתים שהיו להם לכל רוח, ולחרובים כל הרואין זה את זה, רבי אלעזר ברבי צדוק אומר משמו** (של ר"ג), **אף לחרובין שהיו להן בכל העיר"**, לפני שנפרש מהו ההפסק בחרובים, נקדים לבאר מהו ההפסק בזיתים, שעליהם כתב הרמב"ם (בפי' המשניות) שאין חולק בדבר. והנה, זיתים חלוקים משאר אילנות, דאפי' גדר אינו מפסיק בזיתים, וקתני, שנותנין פאה אחת לכל רוח, דהיינו שנותן פאה אחת לכל הזיתים שהם לצד מזרחה של העיר, ופאה אחרת לכל הזיתים שהם לצד מערבה של העיר, וכן לכל רוח מהד' רוחות של העיר. ומה שנותן פאה אחת לכל אותה רוח, הוא אפי' אם יש גדר מפסיק בין האילנות באותה רוח, ואפי' אם אין האילנות באותה רוח רואין זה את זה[2], ואעפ"כ, נותן פאה אחת לכל אותה רוח, נמצא דיש ב' קולות[3] (אפי' יש גדר, ואפי' אין רואין זא"ז). דין הזיתים הוא לדברי הכל (כמ"ש הרמב"ם).

ג) אולם, לענין חרובין, פליגי בה ת"ק וראב"צ מהו דעת ר"ג[4], דלכו"ע, אין הגדר מועיל להפסיק ביניהם, ופליגי מתי שייך בהם הפסק.

- **ת"ק בדעת ר"ג** ס"ל, דכל זמן שרואים זא"ז[5], נותן פאה אחת לכולן, אבל אם אין רואין זא"ז, בין מחמת הריחוק ביניהם, בין מחמת שיש דבר המפסיק ביניהם (רמב"ם בפירושו), כגון בנין גבוה וכדומה, הרי הוא נותן ב' פאות, אפי' אם אין גדר ביניהם. נמצא לפי ת"ק בשם ר"ג דדין זיתים קל יותר מדין חרובין, דבחרובין, אע"ג דגדר אינו מפסיק, מ"מ אין רואין זא"ז מפסיק, משא"כ בזיתים באותו רוח, אפי' אין רואין זא"ז אינו מפסיק, (אולם, גם בזיתים יש חומרא כמו שכתבנו בהערה בשם ספר הניר).

---

[1] הטעם דחרובין חלוקים משאר אילנות, ואין מועיל בהן גדר, הוא כמ"ש התוי"ט בשם הראב"ד, מפני שהם גבוהים הרבה, ומסובכין, כדתנן בב"ב (ב, ז) בחרוב ובשקמה חמישים אמה, ע"כ. ובענין הטעם למה אין גדר מועיל בזיתים, כתב המשנ"ר, דלא מצינו טעם מה נשתנו זיתים משאר אילנות, וכתב, דנראה לומר דהכי גמירי לה, ע"ש.

[2] כך כתב הרא"ש, דיש ב' קולות, דנותן פאה אחת לאותה רוח, אפי' אם אין גדר, ואפי' אם אין רואין זא"ז, ועי' במשנ"ר, שמקשה על דרך זה, ופי' באופ"א.

[3] אולם, גם יש בזה חומרא, דמרוח אחת על רוח אחרת, אפי' רואין זא"ז, נותן ב' פאות, כיון שהם ב' רוחות נפרדות (כך ראיתי בשם ספר הניר).

[4] כך משמע מלשון הרע"ב, שכתב, וז"ל, ואין הלכה כראב"צ שאמר משמו (של ר"ג), אבל הלכה כר"ג, ע"כ, משמע דפליגי בדעת ר"ג.

[5] ואם היו ג' אילנות, החיצונים רואים את האמצעי, והחיצונים אינם רואים זא"ז, נותן מן החיצונים על האמצעי, ומהאמצעי על החיצונים, אבל לא מן החיצונים זה על זה (לשון תוס' רעק"א בשם הירושלמי).

פאה
פרק ב

- **רבי אלעזר ברבי צדוק משמו של ר"ג** ס"ל, דנותן פאה אחת לכל החרובין שהיו להן בכל העיר, ויש בזה ג' קולות, אפי' מרוח לרוח, ואפי' יש שם גדר המפסיק, ואפי' אין רואין זא"ז. נמצא דלפי ראב"צ קל חרובין יותר מזיתים, דבזיתים יש רק ב' קולות, (אפי' יש גדר, ואפי' אין רואין זא"ז).

ד) למעשה נמצא:
בו' אילנות (באוג, באגוזים, ובשקדים, ובגפנים, וברימונים, ובתמרים) הגדר מפסיק.
בחרובין ובזיתים, הם קלים יותר משאר אילנות, ואפי' גדר אינו מפסיק, ופליגי ת"ק וראב"צ בדעת ר"ג באיזה אופן שייך הפסק:

- לפי **ת"ק** ס"ל לר"ג, דבחרובין אינו מפסיק כל זמן שרואין זא"ז, ואם אין רואין זא"ז מפסיק, אפי' אם אין שם גדר, ובזיתים קל יותר מבחרובין, דיש בו ב' קולות, דבאותו רוח, אפי' גדר, ואפי' אין רואין זא"ז, אינו מפסיק, עד שיהיו בב' רוחות, (ובב' רוחות זיתים חמורים יותר, דמפסיק אפי' בלי גדר, ואפי' רואין זא"ז).
- ולפי **ראב"צ** ס"ל לר"ג, דאדרבה, חרובין קל יותר מזיתים, דיש בחרובין ג' קולות, דאפי' יש גדר, ואפי' אין רואין זא"ז, ואפי' בב' רוחות, אינו מפסיק, דנותן פאה אחת בכל העיר, ולא נחשב ב' שדות אלא כשהם בב' עיירות, אבל בזיתים, אין בהם אלא ב' קולות.